ORATIO HABITA IN SESSIONE NONA, ET VLTIMA SACRI CONCILIJ TRIDENTINI, ...

Gerolamo Ragazzoni

1034 28

MAGLIABE
1034
23
BIBLIOTECA
FIRENZE
NAZ CENTRALE

ORATIO

HABITA IN SESSIONE NONA, ET VLTIMA sacri Concilij Tridentini,

Celebrata duobus continuis diebus, tertia & quarta Decemb. M D LXIII. PIO IIII. Pont. Max.

A R. P D. HIERONYMO RAGAZZONO Veneto, Episcopo Nazianzeno, & coadiutore Famagustano.

Hic summatim recensentur omnia in Concilio Tridentino definita, quæ & ad pie credendum, & ad bene viuendum pertinent.

CVM PRIVILEGIO.

VENETIIS ex Officina Iordani Ziletti.
M D LXIIII.

ORATIO HABITA
in Sessione nona, & ultima
SACRI CONCILII TRIDENTINI

Celebrata duobus continuis diebus, tertia & quarta Decemb.
M D L X III. Pio IIII. Pont. Max.

A' R. P. D. HIERONYMO RAGAZZONO Veneto Episcopo Nazianzeno, & coadiutore Famagustano.

Audite hæc omnes gentes, auribus percipite omnes, qui habitatis orbem.

TRidentinum Concilium iandiu cœptum, aliquando intermissum, distractum uarie atque diuulsum, nunc demum singulari Dei omnipotentis beneficio, summa atque incredibili omnium ordinum, ac nationum uoluntate connectitur, atque perficitur. Dies hæc quidem fœliciſsima Christiano populo illuxit, in qua templum Domini disturbatum frequenter, ac dissipatum reficitur, & absoluitur: & nauis hæc

una bonorum omnium ex maximis, ac diuturnis turbinibus, atque fluctibus tuta in portu collocatur. quam utinam cõscendere nobiscum ij uoluissent, quorum in primis gratia hæc ipsa nauigatio instituta fuit: atque ædificij huius construendi participes extitissent, qui hoc nobis negotium exhibuerunt. maioris nunc profecto lætitiæ causam haberemus. Sed nostra id certe culpa non accidit.

Nos urbem hanc in Germaniæ faucibus, id est, in domus illorum fere limine positam elegimus: nos custodiam nullam nobis, ne suspicione illis aliquam minus liberi loci daremus, adhibuimus: nos eam fidem publicam illis concessimus, quam sibi ipsi composuerunt: nos hic illos perdiu expectauimus, neq; hortari, ac rogare unquam destitimus, ut ad ueritatis lucem cognoscendam accederent. Verùm illis etiam absentibus satis, ut puto, a nobis consultum est. Etenim, cum duo essent, in quibus ægris, atque infirmis illorum animis medicina fuit adhibenda: alterum Fidei catholicæ, ac uetc Euangelicæ illis in rebus, quæ in dubium ab ipsis uocantur, quæq; opportunæ his temporibus uiderentur, explicata & confirmata, dissectis omnibus ac dissipatis errorum tenebris, doctrina: alterum di-

sciplinæ

ſciplinæ eccleſiaſticæ, cuius potiſsimum depra-
uatione illi ſe a nobis defeciſſe affirmant, reſtitu-
tio: utrunque, quantum in nobis fuit, pro tem-
porum horum ratione, cumulate præſtitimus.
Principio enim ſancta hæc ſynodus (facta ex
laudabili maiorum noſtrorum conſuetudine ſuæ
fidei profeſsione) ut quoddam quaſi fundamen-
tum futuris actionibus poneret, & quibus teſti-
moniis, atque præſidijs, in dogmatibus ſan-
ciendis nitendum eſſet, oſtenderet, Veteris ac
noui teſtamenti libros, qui eſſent ſine ulla dubi-
tatione recipiendi, antiquorum Conciliorum
probatiſsimorum exemplo, pie & prudenter enu-
merauit: ac, ne de uerbis quidem ulla ex uarijs
interſionibus oriri poſſet difficultas, certam ac
definitam de Graecis, & Hebraeis translationem
apprnbauit. Hinc omnium hæreſum caput, at-
que arcem aggrediens, de humanæ naturæ cor-
ruptis initijs ea ſtatuit, quæ ueritas ipſa, ſi loqui
poſſet, exprimeret. De Iuſtificatinne deinc-
ceps (res magna, & cum ab antiquis, tum a no-
ſtri temporis hæreticis mirum in modum oppu-
gnata) ea definiuit, quibus & pernicioſiſsimis eo
in gruere opinionibus occurreretur; & recte ſen-
tiendi ratio mirq quodam ordine, atque admira
bili ſapientia (ut in illis Dei ſpiritum facile agno-
ſcas)

ſcas) demonſtraretur. Præſtantiſsimo hoc poſt hominum memoriam decreto hæreſes fere uniuerſæ iugulantur, &, quaſi caligo Sole, diſcutiuntur, ac diſpelluntur: eaq; claritas, isq; ſplendor ueritatis apparet, ut tantum lumen quin uideat, diſsimulare iam nemo poſsit. Subſecuta eſt ſalutaris ſeptem diuinorum Eccleſiæ ſacramentorum tractatio: primum ſimul de omnibus, poſt de unoquoque ſeparatim. Hic uero quis non uidet, quam diſtincte, explicate, abundanter, illuminate, & (quod caput eſt) uere tota cœleſtium horum myſteriorum ratio contineatur? Quis in tam magna, multiplici'que doctrina, quid aut ſequendum, aut fugiendum ſit, poteſt ullo modo deſiderare? Quis in illis omnibus errandi locum, aut occaſionem inueniet? Quis denique de ſacramentorum horum ui, atque uirtute dubitare in poſterum poterit, cum gratiam illam, quæ illis ipſis quibuſdam quaſi ſtillicidiis in fidelium quotidie mentes illabitur, tunc nobis affuiſſe tam copioſe perſpiciatur? Acceſſerunt ad hæc de ſacroſancto Miſſæ ſacrificio, & de communione ſub utraque ſpecie, & paruulorum decreta: quibus quidem nihil ſanctius, nihil utilius, ut de cœlo lapſa, non ab hominibus compoſita uideantur.

Adiun-

Adiungetur his hodie certa de Indulgentiis, de Purgatorio, de sanctorum Veneratione, Inuocatione, Imaginibus, & Reliquus doctrina, qua non solum Hæreticorum fraudibus & calumniis obsistetur, sed piorum etiam catholicorum conscientiis plane satisfiet.

Hæc de rebus ad salutem nostram pertinentibus, quæ Dogmata appellantur, fauste, ac feliciter erunt peracta: neque aliud quicquam præterea eo in genere a nobis hoc tempore expectabatur.

In eorum autem quibusdam administrandis cum nonnulla essent, quæ non rite omnino, ac recte seruarentur accuratissime; patres amplissimi, curastis, ut pure illa, & caste, atque ex more, institutoq; maiorum tractarentur. Ita omnem superstitionem, omnem quæstum, omnem (ut dicunt) irreuerentiam a diuina Missarum celebratione abstulistis: uagis, ignotis, & criminosis sacerdotibus sanctum hoc offerre sacrificium interdixistis: rei huius sacratissimæ usum a priuatis domibus, & profanis in sacra & religiosa loca reuocastis: molliores cantus, & symphonias, deambulationes, colloquia, negociationes a templo Domini summouistis. Ita ecclesiastico unicuique gradui leges illæ a uobis præ-

præscriptæ sunt, ut tradito illis diuinitus ordine, abutendi nullus utique locus relinquatur. Ita nonnulla Matrimonii impedimenta, quæ ansam quasi quandam ad uiolanda Ecclesiæ præcepta dare uidebantur, remouistis: facilem ueniæ consequendæ uiam minus legitime connubii fœdus ineuntibus intercluistis. Quid de furtiuis, tenebricosis'que matrimoniis commemorem? Equidem ita sentio, si alia nulla causa conuocandi Concilium fuisset, (quæ multæ & maximæ fuerunt) propter unam hanc id omnino fuisse faciendum. Nam, cum res hæc ad omnes spectet, neque ullus in orbe terrarum uniuerso angulus reperiatur, quem labes hæc non inuaserit; curãdum merito fuisset, ut communi huic malo, communi etiam consilio penuideretur. Innumerabilium, patres sanctiss. & grauissimorum delictorũ, ac scelerũ occasio, prudentissima ista uestra, ac prope diuina sanctione penitus ablata est, & Christianæ reip. gubernationi sapientissime consultum. Accedet ad hæc utilis in primis ac necessaria multorum in Purgatorii, sanctorum Venerationis Inuocationis Imaginum & Reliquiarum, atque etiam Indulgentiarum ratione abusuum interdictio, qui rerum ipsarum pulcherrimam faciem inquinare, atque

turpare

turpare mirum in modum uidebantur.

Altera uero pars, in qua de labenti ac prope cadenti ecclesiastica disciplina fulcienda erat agendum, diligentissime etiam absoluta fuit, atque perfecta. Eligentur in posterum ad ecclesiastica munera obeunda, qui uirtute, non ambitione, præstent; qui'que populi commodis non suis inseruiant; & prosint potius, quàm præsint. Enunciabitur atque explanabitur frequentius, & studiosius uerbum Domini, omni ancipiti gladio penetrantius.

Aderunt suis gregibus, & inuigilabunt Episcopi, cæteri'que, quibus animarum cura commissa est; neque extra creditam sibi custodiam uagabuntur. Nihil cuiquam proderunt aut ad impure & flagitiose uiuendum, aut ad male & pernicioſe docendum priuilegia: nullum sine pœna crimen, nulla sine præmio uirtus relinquetur. Pauperum & mendicantium sacerdotum multitudini optime prouisum est: certæ unusquisque Ecclesiæ, statuto'que operi, unde ali possit, atcribetur.

Auaritia, quo nullum uitium est terrius, præsertim in domo Dei, ab ea omnino tolletur: gratis sacramenta omnia, ut par est, conferentur. Ex una Ecclesia plures, ex pluribus una, ut po-

puli commodum, & ratio poſtulabit, conſtitue-
tur. Eleemoſynarum quæſtores, (ut appellant)
qui ſua, non quæ Iesv Chriſti quærentes, ma-
gnum noſtræ religioni damnum, magnam in-
famiam afferebant; ex omni hominum memo-
ria (quod ſummæ fœlicitatis loco ponendum
eſt) penitus euellentur. Hinc noſtra præſens
calamitas ſumpſit exordium: hinc ſerpere infi-
nitum malum, manareque in dies latius non deſi-
ſtebat: neque occurri illi adhuc multorum con-
ciliorum cautionibus ac prouiſionibus potuit.
Quamobrem quis non niſi ſapientiſsime factum
dixerit, ut membrum hoc, in quo ſanando diu,
ac multum fruſtra laboratum eſt, ne reliquo cor-
pori noceret, excideretur?

Porro Deo cultus tribuetur purus & accura-
tius; atque ita, qui ferunt uaſa Domini, mun-
dabuntur, ut ad ſui imitationem alios trahant.
In quo præclare illud fuit excogitatum; ut, qui
ſacris eſſent initiandi, iis moribus atque literis
in uoaquaque Eccleſia a prima ætate inſtitueren-
tur, ut quoddam quaſi uirtutum omnium ſemi-
narium illud exiſteret. Iam uero, Prouin-
cialibus ſynodis reſtitutis, Viſitationibus ad po-
pulorum utilitatem, non ad querelam & ſum-
ptum renouatis: Tradita Paſtoribus regendi
ſuos,

suos, atque pascendi commodius facultate: Poenitentia publica in usum reuocata. Hospitalitate tum Ecclesiasticis hominibus, tum piis locis indicta: In Curatis sacerdotiis conferendis memorabili, ac pene cœlesti ratione constituta: Beneficiorum (ut aiunt) Pluralitate sublata: Hæreditaria sanctuarij Dei possessione prohibita: Modo excommunicationibus imposito ac terminato: Primis iudicijs iis in locis, ubi lites oriuntur, assignatis: Singularibus certaminibus interdictis: Omnium hominum ac sacrorum in primis luxuriæ, cupiditati, atque licentiæ fræno quasi quodam, quod excuti non facile possit, iniecto: Regibus ac Principibus sui muneris diligenter admonitis: aliisque rebus huiusmodi prudentissime sanctis: quis non uidet uestras uos, P. optimi, hac etiam in re partes cumulatissime executos? Actum sæpe est in superioribus concilijs de fide nostra explicanda, moribusque corrigendis: sed nescio, an unquam diligentius, atque distinctius. Hic, præsertim hoc biennio, ex omnium populorum ac nationum, in quibus catholicæ religionis ueritas agnoscitur, non solum patres, sed oratores habuimus. At quos uiros? Si doctrinam spectemus, eruditissimos; si usum, peritissimos,

si ingenia, perspicacissimos; si pietatem, religiosissimos; si uitam, innocentissimos. Numerus is quoque fuit, ut, si praesentes Christiani orbis considerentur angustiae, frequentissima haec omnium, quae antea fuerunt, synodus appareat. Hic singula omnium uulnera detecta, mores expositi fuere: nihil dissimulatum est: nostrorum aduersariorum argumenta & rationes ita tractatae, ut eorum tum causa, non nostra agi uideretur. Tertium nonnulla, atque etiam quartum discussa: summa saepe contentione certatum: eo scilicet consilio, ut, quemadmodum igne aurum, ita quibusdam quasi luctationibus ueritatis uires, ac nerui probarentur. Quae enim inter idem sentientes, idemque spectantes discordia patuit causa?

Quae cum ita sint, licet optandum (ut initio dicebam) summopere fuisset, ut una cum illis haec agerentur, quorum potissimum causa tractata sunt: absentium tamen etiam incolumitati atque saluti ita prouisum est, ut alia ratione prouideri, si affuissent, non potuisse uideatur. Legant illi, quae de fide nostra statuimus, ut Christianum hominem decet, humiliter: &, si lumen eis aliquod fulxerit, ne faciem auertant: &, si uocem Domini audieriot, corda sua non obdurent,

rent. Ac, si ad communem matris Ecclesiæ complexum, unde se illi distraxerunt, redire uoluerint; clementiam sibi omnem, ac misericordiam tribuendam non dubitent. Sed præcipua illa ratio est, P. A. dissentientes a nobis animos conciliandi; consentientes in fide atque officio retinendi: si, quæ hoc in loco uerbis sanciuimus, re ipsa in nostris ecclesiis præstemus. Leges etsi optimæ sunt, muta tamen res est. Quid Hebræo populo Dei ipsius ore latæ leges profuerunt? Quid Lycurgi leges Lacedæmoniis; Solonis, Athenienſibus; ad libertatem retinendam, quam ob causam erant conscriptæ, utilitatis attulere? Sed cur externa, atque antiquanimis commemoro? Quæ ad bene beate'que uiuendum instituta atque præcepta ex unius Christi Domini nostri uita, atque doctrina desiderare aut possumus, aut debemus? Quid item fuit a maioribus nostris omissum, quod cum ad recte sentiendum, tum ad præclare agendum pertineret? Medicamentum quidem salutare compositum ac paratum tandiu habemus: uerum, si morbum debet expellere, sumendum est, ac per uenas in omne corpus diffundendum. Poculo hoc salutis nos primum inebriemur, carissimi, & uiuæ atque loquentes leges simus; & norma quasi

quædam,

quædam, ac regula, ad quam aliorum actiones & studia dirigantur: atque ita sibi unusquisque persuadeat nihil e Christianæ reip. commodo, ac dignitate successurum, nisi, quantum in se sit, studiose præstiterit. Id curandum nobis cum antea fuit: tum multo erit in posterum accuratius. Etenim, si magistri nostri, ac Saluatoris exemplo facere prius debebamus, quàm docere; postquam docuimus, quin faciamus, quæ esse potest excusatio? Quis ferre nos, ac pati poterit; si, cum non furandum esse demonstrauerimus, ipsi furemur? si, cum non mœchandum, mœchemur? Sanctos a sancto concilio: innocentes atque integros ab integritatis præceptis & innocentiæ: firmos in fide atque constantes a fidei nostræ firmata doctrina discedere maxime conuenit. Ac tales quidem expectant nos populi nostri, qui nostrum tandiu reditum sustinentes ea se ipsi ratione consolabantur, fore, ut hanc temporis usuram maiori præsentes studio sarciremus. Sed fiet id a uobis, ut spero, patres sanctissimi, diligenter: &, quemadmodum hoc in loco fecistis, ita etiam domi facietis Deo atque hominibus facietis. Nunc (quod huius temporis est) Deo primum ipsi maximo, atque immortali, maximas, atque immortales

gratias

gratias & agamus, & habeamus; qui non secundum peccata, quæ fecimus nos, neque secundum iniquitates nostras retribuit nobis: sed diem hunc lætissimum, quem uidere multi concupierunt, nobis non solum uidendum, sed etiam celebrandum, incredibili cum totius Christiani populi assensu, atque approbatione, sua magna benignitate cõcessit. PIO deinde IIII. summo nostro atque optimo Pontifici gratiæ perpetuæ, ac singulares habendæ sunt: qui, cum primum beati Petri sedem ascendit, tanto synodum hanc instaurandi desiderio exarsit, ut in eo suas omnes curas, & cogitationes defigeret. Nuncios statim uiros probatissimos ad indicendum illis nationibus, atque prouinciis concilium misit, pro quorum in primis salute conuocabatur. Hi Aquilonis partes prope omnes peragrarunt, rogarunt, obsecrarunt, obtestati sunt: tuta omnia atque amica promiserunt: atque id etiam egerunt, ut in Angliam traiicerent. Legatos postmodum pietate ac doctrina præstantissimos, cum interesse ille synodo, ut mirum in modum cupiebat, non posset, huc misit: ex quibus duos (quorum memoria in benedictione est) statuta die, tametsi nulli fere Episcopi conuenissent, hic esse uoluit. Hi, atque

additus

additus eis paulo post tertius, nouem menses; atque eo amplius, iustum ad synodum instituendam Episcoporum numerum hoc in loco nihil agentes expectauerunt: cum interea nihil aliud Pontifex ipse aut ageret, aut meditaretur, quàm ut patres quamplurimi, quamoptimi, & quam primum huc accederent; & Christiani omnis Reges omnes ac Principes suos huc oratores mitterent: ut communi omnium uoto, atque consilio communis hæc causa grauissima omnium, atque maxima tractaretur. Quid uero postea omni cura, solicitudine, sumptibus prætermisit, quod ad concilij huius amplitudinem, libertatem & commodum pertinere aliquo modo uideretur? O singularem pastoris ac patris nostri pietatem, atque prudentiam: o summam etiam eiusdem fœlicitatem, cuius auctoritate, atque auspicijs tractatum hoc diu & agitatum concilium constitit, & conquieſcit. Te Paulum III. te Iulium, mortuos appello quandiu, quantóque studio uidere, quod nos uidemus, exoptastis? quot in eam rem sumptus, quot labores insumpsistis? Quamobrem uere tibi atque ex animo, PIE sanctiss. ac beatiss. gratulamur, quòd tantam tibi hereditam, tantam tuo nomini laudem (id quod maximum diuinæ in te benefi-

beneuolentiæ argumentum est) Dominus reseruauit: quem nos precibus omnibus, ac uotis supplices oramus, ut te nobis iocolumem, pro Ecclesiæ suæ sanctæ commodo atque ornamento, & quamcitissime reddat, & quamdiutissime conseruet. Serenissimo etiam Imperatori gratias agere, & gratulari iure optimo debemus. Ille potentissimorum Cæsarum, qui propagandæ Christianæ religionis miro quodã desiderio flagrarunt, animum, ut locum, referens, urbem hanc ab omni periculo liberam conseruauit, & nos ut tutam tranquillamq; pacem traheremus, sua uigilantia pérfecit: magnamq; nostris animis securitatem assidua trium suorum legatorum summorum uirorum præsentia, ac prope prætore etiam. Ille de nostris his rebus pro sua eximia pietate solicitus mirifice fuit. Ille a se atque a nobis dissentientes homines, ex obscurissimis, in quibus uersantur tenebris, eruere atque ad sanctæ huius synodi clarissimam lucem aspiciendam adducere maximopere laborauit. Regum præterea Christianorũ ac Principum in concilio hoc amplissimis suis legationibus ornando, & suos uestræ auctoritati fasces submittendo pia maxime uoluntas grata uobis memoria prosequenda est. Iam uero quis est il-

luſtriss. Legati & Cardinales, qui ſe uobis debere plurimum non fateatur? Vos noſtrarum actionum duces optimi, ac moderatores extitiſtis. Vos ne noſtra aut in dicendo, aut in decernendo libertas uiolari aliqua ex parte uideretur, incredibili patientia, ac diligentia curaſtis. Vos nulli corporis labori, nulli animi contentioni pepercíſtis, ut ad optatum res exitum, quod alij multi ueſtri ſimiles fruſtra tẽtauerunt, quamprimum perduceretur. In quo præcipuam quãdam ac propriam lætitiam habere tu MORONE illuſtriss. atque ornatiſsime debes: qui, cum uigeſimo ab hinc anno primum præclaro huic ædificio lapidem poſueris, extremam nunc manum poſt alios multos huic operi architectos adhibitos, feliciter, pro ſumma tua ac prope diuina ſapientia, impones. Factum hoc tuum egregium ac ſingulare omnium ſermone perpetuo celebrabitur, neque ulla unquã ætas de tuis hís laudibus conticeſcet. Quid de uobis dicam, patres ſanctiss. quàm bene de Chriſtiana repub. ueſtris hís præſtantiſsimis actionibus meruiſtis? quanta ueſtrum uniuſcuiuſque nomini cõmendatio, quanta gloria a Chriſtiano populo uniuerſo tribuetur? Vos uere patres, uere paſtores & agnoſcent omnes, & prædicabunt:

bunt : uobis suam unusquisque uitam, atque salutem acceptam libentissime referet. O diem illam populis nostris iucundissimam, atque lætissimam, in qua primum reuisere illis nos, atque amplecti a templi Domini ædificatione redeuntes contigerit.

Sed fac, tu Domine Deus noster, ut tam eximiæ de nobis opinioni egregius factis respondeamus; & semen hoc, quod in agro tuo seminauimus, uberem fructum afferat; fiuatq́, ut ros, eloquium tuum: atque, quod fore aliquando pollicitus es, fiat temporibus nostris, ut unum sit omnium ouile, & unus Pastor, atque is potissimum PIVS IIII. in tui nominis gloriam sempiternam. Amen.

99 956+26